

Magyar Talajtani Társaság Elnökjelölti Program

Prof. Dr. Dobos Endre

Az MTT Talajgenetikai és Talajtérképezési szakosztály elnöke

Az IUSS Talajgenetikai szakosztályának elnöke

Miskolci Egyetem, Földrajz-Geoinformatika Intézet, egyetemi tanára, intézeti tanszékvezető

Miskolcon születtem, a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen végeztem, majd a BME-n végeztem térinformatikai szakmérnöki szakon. A Purdue Egyetemen (USA, Indiana) doktoráltam 1998-ban digitális talajtérképezési témakörben. A Miskolci Egyetem dolgozom 1993 óta, jelenleg egyetemi tanárként.

A Talajtani Társaság keretében, illetve a talajtani ismeretek terjesztése érdekében végzett legfontosabb tevékenységeim:

1. A Nemzetközi talajtani társaság Talajgenetikai Bizottságának, elnöke 2018-tól, újra választva 2022-ben
2. Talajgenetikai és Talajtérképezési szakosztály elnöke 2014-től, szakosztályülések szervezése Pásztor Lászlóval, előadások tartása talajtérképezési és talajosztályozási témakörökben
3. A Magyar talajtani Társaság választmányi tagja 2014-től.
4. Nemzetközi Talajismereti Képzés és Talajleíró Verseny magyar csapatának felkészítője, „coach”-a, 2022.
5. A Treitz Péter monolittár létrehozója, megvalósítója, 2021
6. A talajtar (www.talajtar.hu) honlap és számos talajtani ismeretterjesztő videóanyag létrehozója. 2020
7. A precíziós talajtérképezési szakmérnöki képzés alapítója, 2020.
8. Talajtani helyszínelők vetélkedősorozat kitalálása és elindítása, 2018
9. Extrém talajtani tábor 2018-tól
10. Terepi szakmérnöki továbbképzési sorozat (Nádudvar, Somodor, Jánoshalma) 2018-tól
11. Nemzetközi Talajismereti Képzés és Talajleíró Verseny Szervező Bizottságának tagja, szervezésében és lebonyolításában való részvétel – 2015.
12. Debrecen - Talajtani Vándorgyűlés 2016. Szervező Bizottság tagja, terepi napjának társszervezője
13. Pannon-tenger Múzeum, Talajtani kiállítás elkészítése Kovács Károllyal, talajtani előadás sorozat tartása

14. A miskolci Talajtani Vándorgyűlés főszervezője, 2012
15. Bükk-Alföld katéna terepi nap társszervezője Bialkó Tiborral, 2010
16. „Bridging the Centuries” konferencia szervező bizottsági tag, 2009
17. Magyarország talajai honlap készítője Micheli Erikával (<http://www.uni-miskolc.hu/~ecodobos/ktmcd1/huntalajok.htm>)

Az MTT elnökeként tervezett feladataim, terveim, legfontosabb talajtani, társaságszervezési prioritások

A Magyar Talajtani Társaság alapszabályában megfogalmazott elsődleges cél a talajtan és rokontudományai művelésével foglalkozó szakemberek összefogása, a talajtani tudományok bemutatása (művelése), terjesztése, az érdekeltek tudományos és gyakorlati továbbképzésének segítése, illetve a talajtani tudományt művelők szakmai és közösségi érdekeinek képviselése. 1954-es alapítása óta a Társaság hosszú múltra tekint vissza, melyben természetesen voltak aktív és kevésbé aktív időszakok.

A szakma számos kihívással néz szembe. Az előre haladott talajdegradáció, a gazdákat segítő talajtani ismeretek megalkotása és terjesztése, az egyetemi tananyagok és a talajosztályozás megújítása, a diagnosztikai szemlélet elterjesztése, a szakma társadalmi ismertségének és elismertségének fokozása, illetve a precíziós átállásban rejlő potenciál kiaknázása egyenként is olyan feladat, ami egységes és aktív talajtani társadalmat igényel. Ezt az aktivitást szeretnénk támogatni, egységbe rendezni és közjó irányába fordítani, ami a Társaság megalkotásának elsődleges célja volt.

A szakosztályok működése általában jónak volt mondható, nagyon örvendetes, hogy a többségük évek óta igen aktív, bár a Covid-időszakban az aktivitás sajnos érthető okokból jelentősen visszaesett. Amiben talán gyengébbek vagyunk, az ***a társ és rokon tudományok képviselőinek bevonása*** a Társaság munkájába. Erre korábban már történtek kezdeményezések. A Talajgenetikai és Talajtérképezési szakosztály ülését kihelyeztük a Földrajzi Kutató Intézetbe, pontosan azzal a céllal, hogy házhoz menve próbáljuk meg bevonni a földrajzos társadalom talajtani témakörben tevékenykedő kutatóit. Ilyen valós aktivitáson alapuló együttműködés más témakörökben is megvalósítható (földtan, hidrológiai, régészet), amellyel a láthatóságunk tovább javítható.

Kiemelt feladat a szakma ***fiatal kutatóinak bevonása***, melyre nagyon jó példa volt a Talajszennyezettségi szakosztály által szervezett ingyenes szakmai fórum, mely mind szakmai, mind publikációs szempontból is vonzó volt a résztvevő fiatal kutatók számára. A fiatal talajtanosok képzése egyébként is kiemelt feladat. Új kitüntetések jöttek létre, melyekkel nemcsak az aktív tagság jutalmazását értük el, hanem a láthatóság is fokozható lenne.

A szakmai kör további tágításának lehetősége a **kárpát-medencei magyar talajtanosok integrálása**, illetve szakmai utak szervezése a szomszédos országok irányába, a **szomszédos országok Talajtani Társaságaival közös szervezésben, amelyekkel való együttműködés szorosabbra fűzése** egyébként is kívánatos lenne.

A Talajtani Társaság talán legaktuálisabb és legnagyobb feladata a **társadalmi, politikai szereplők figyelmének a talajok felé fordítása**. Ebben a témakörben értük talán el a legkevesebb eredményt, annak ellenére, hogy történtek lépések. A Miskolci Egyetem és a TAKI számos talajtani ismeretterjesztő fórumon vett részt. Az elmúlt időszakban némi változás talán érezhető a befogadó oldalról is. Egyre több a meghívás és a megjelenési lehetőség, amit a jó gyakorlatok elterjesztésével támogatni kell.

A talajvédelemmel kapcsolatos szabályozás sajnos teret veszített, és vele párhuzamosan a talajvédelem szakmai szervezete is. Eközben azonban sok helyen tapasztalható a gazdálkodók, talajhasználók körében a tudatos talajhasználat igénye. Számos vállalkozó kezdett gondolkodni a precíziós gazdálkodásban, melynek alapvető eleme a talajtani adottságok ismerete. Sok piaci technológia árulja magát, mint a precíziós gazdálkodást megalapozó térképezési eszközt, de ezek jelentős része nem vagy csak feltételesen szolgáltat direkt talajtani adatokat. A Társaság egyik legfontosabb feladata az lenne, hogy **felkészítse a gazdálkodó társadalmat** ezen eszközök okos, tudatos használatára, amely talajtani adatok nélkül nem megy. Ez a szemléletváltás lehet a magyar talajtan nagy lehetősége, amikor a kötelező, sokszor sematikus, a termelők jelentős részénél adószerű kiadást jelentő talajvizsgálatokat és talajtani szakvéleményeket lecserélheti **a gazdák igényeit jobban lefedő tanácsadási rendszer**. Ez természetesen sokkal nagyobb szakmai kihívást jelent a szakértők felé, amiben a Társaságnak jelentős támogatást kell nyújtania. Ebbe a munkába be kell vonni a szolgáltató szféra érdekelt elemeit, szervezeteit, melyre szintén érezhető érdeklődés és nyitottság van részükről. Ezt a pozitív folyamatot ki kell használni a Társaság anyagi alapjainak erősítésére egy támogatói keretszerződés rendszer megalkotásával. Stabil anyagi alapokra helyezve létre kell hozni egy titkárságot, ahol a napi ügyek intézése folyik.

Természetesen nem léphetünk vissza a talajvédelmi szabályozás terén sem. Szeretnénk elérni, hogy az MTT, illetve annak releváns szakosztályai legalább **tárgyalási joggal rendelkező tagjai lehessenek a politikai döntéseket előkészítő munkacsoportoknak**. Erre is megvan a nyitottság, de a társaság eddig nem tudott élni a lehetőséggel.

A **Társaság koordináló szerepét nem csak kifelé, hanem befelé is erősíteni** kell. Ilyen irány lehet a szakmai, tudományos eredmények megosztásán túl az adat és módszertani harmonizáció. Egy olyan közös akaraton nyugvó adatgyűjtési és megosztási rendszer kialakítása a cél, amely támaszkodik a már meglévő infrastruktúrára és segít a talajtani adatok közcélú hasznosításában. Az adatokhoz való hozzáférés elősegítése alapozza meg a **talajtani adatok és szaktudás napi szintű használatát**, aminek támogatása a szakma, és ekképpen a Társaság kiemelt feladata. Itt támaszkodhatunk a már megindult folyamatokra, mint pl. a Soil-WEB, amiből a legtöbbet kell kihozni a talajvédelem érdekében.

Céljaink elérésének egyik záloga a **széleskörű szakmai konzultáció**. Ennek érdekében erősíteni kell a szakmai, támogató intézmények, gazdasági szereplők Társasági részvételét! Az elmúlt évek bebizonyították, hogy a talajvédelem, tudatos talajhasználat kifejezések, jelentős PR erőt jelentenek, ami gazdasági hasznot is hoz a zászlójukra e kifejezéseket kitűző intézményeknek, tehát a haszon kölcsönös. Az ilyen elhivatott **intézmények, cégek és cégcsoportok támogató szervezetként történő bevonása** részben erősítheti a Társaság gazdasági stabilitását, szélesítheti mozgásterét, részben pedig közvetlenül tudja becsatornázni a talajvédelmi szempontokat a gazdasági szereplők és talajhasználók irányába.

A jelen szakmai kihívásai mellett a Társaság alapvető, hosszú távú feladata a **talajok szerepének, funkcióinak, jelentőségének, pozitív társadalmi elismertségének fokozása**. A talajfunkciók, illetve a talajok veszélyeztetettségének tudatosítása lehet a talajtani problémák hosszú távú megoldásának záloga. Ehhez viszont ki kell lépni a szakmai körökből és **elindulni az iskolák, a köznevelés felé**. Az elmúlt évben számos jó példát láthattunk, a folyamat megindult, de még mindig nagyon kezdetleges szinten tart. **Fokozni kell a média megjelenések, bemutatók, kiállítások számát**, szakmai segítséget kell nyújtani az általános és középiskolai oktatás tananyagfejlesztéséhez, közérthető módon kell megjelenni a napi közéleti és szakmai sajtóban. Külön programot kell kidolgozni a fiatalabb korosztály bevonására, oktatására, mely részben a talajtani és környezettudatos ismeretek terjesztését, részben a **talajtani utánpótlás társadalmi, munkaerő-piaci elismertségét** célozza meg. Mindemellett nemcsak a talaj és talajvédelem, hanem a **Talajtani Társaság megjelenéseit, ismertségét, társ szervezetek általi elfogadottságát is fokozni kell!**

Mіндеzen közhasznú tevékenységek anyagi erőforrásokat igényelnek, melynek alapja lehet a **szponzori kör bővítése**, amit kiemelt fontosságúnak tartok, illetve a **pályázati tevékenység**, melyben a Magyar Talajtani Társaság, mint a legteljesebb legitim szakmai szervezet, jelentős potenciállal rendelkezik.

A talajtan az elkövetkezendő években, évtizedben is kitüntetett nemzetközi és hazai szerepet kap a „Talaj évtizede” keretében. Ezt a pozitív politikai hozzáállást és a jó irányba változó környezettudatosságot kell a Társaságnak kihasználni a szakma és a talajtani értékeink megóvása, fejlesztése érdekében. A legfontosabb változás a proaktivitás fokozása kell, hogy legyen. Ebben a munkában vettem részt az elmúlt években, mint szakosztály elnök és választmányi tag, és ebben szeretném a Társaságot megválasztásom esetén elnöki szerepkörben is tovább erősíteni!

Miskolc, 2022. Szeptember 2.

Dr. Dobos Endre